

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	6Cdo/126/2018
Identifikačné číslo spisu:	5814205902
Dátum vydania rozhodnutia:	27.11.2019
Meno a priezvisko:	JUDr. Ivan Machyniak
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2019:5814205902.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci starostlivosti súdu o maloletú V. Y., narodenú XX. XX. XXXX, zastúpenú Úradom práce sociálnych vecí a rodiny Námestovo a vo veci plnoletej E. N., narodenej XX. XX. XXXX, obe bytom u matky, deti rodičov, matky N. N., narodenej XX. XX. XXXX, bývajúcej v W., W. H. XXX/XX, obe zastúpené JUDr. Michaelou Pagáčikovou, advokátkou so sídlom v Dolnom Kubíne, Radlinského 47 a otca L. Y., narodeného XX. XX. XXXX, bývajúceho v obci N., N. XXX, zastúpeného JUDr. Ľubomírom Kubošom, advokátom so sídlom v Trstenej, Bernolákova 18, o návrhu otca na zníženie výživného a o úpravu styku, o návrhu matky na zvýšenie výživného, vedenej Okresným súdom Námestovo pod sp. zn. 1P/148/2014, o dovolaní otca proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 23. augusta 2017 sp. zn. 7CoP/41/2017, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Námestovo (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 19. decembra 2016 sp. zn. 1P/148/2014 v spojení s opravným uznesením z 18. apríla 2017 sp. zn. 1P/148/2014 zmenil rozsudok súdu prvej inštancie z 30. novembra 2010 sp. zn. 6C/30/2009 vo výroku o výživnom, vo výroku o tvorbe úspor tak, že zaviazal otca prispievať na výživu E. sumou 110 eur a na výživu V. sumou 80 mesačne počnúc od 8. septembra 2014 do budúca vždy do 20. dňa v mesiaci vopred do rúk matky. Rozsudok súdu prvej inštancie z 30. novembra 2010 sp. zn. 6C/30/2009 zmenil tak, že otec je oprávnený sa stretávať s E. jedenkrát v mesiaci, a to druhú sobotu v mesiaci v čase od 10.00 hod do 18.00 hod tak, že E. prevezme v mieste jej trvalého bydliska v určený čas a hodinu. Vo zvyšku návrh otca o zníženie výživného, o úpravu styku a návrh matky na zvýšenie výživného a o úpravu styku zamietol. Napokon rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania. Z vykonaného dokazovania mal preukázané, že na strane detí došlo k zmene pomerov, keďže sú staršie o šesť rokov. E. sa začala pripravovať na budúce povolanie štúdiom na strednej škole mimo miesta svojho bydliska. Došlo k zvýšeniu jej výdavkov na cestovanie, pomôcky do školy, stravu, oblečenie, kultúrne a záujmové činnosti. Maloletá V. nastúpila na druhý stupeň základnej školy, čím rovnako došlo k zvýšeniu výdavkov

na jej potreby. K zmene pomerov došlo aj na strane rodičov. Matka bola uznaná za invalidnú s poklesom schopnosti vykonávať práce o viac ako 70 % oproti zdravej fyzickej osobe a bol jej priznaný dôchodok v sume 285, 40 eura. Zároveň sú jej vyplácané peňažné príspevky v sume 52,29 eura mesačne, rodinné prídavky na jedno dieťa v sume 23,52 eura a náhradné výživné v závislosti od toho, v akej sume zaplatí výživné otec. Otec v roku 2009 odpredal predajňu náhradných dielov, dva kamióny svojmu otcovi, čím si výrazne zvýšil svoj príjem. Predaje odôvodňoval tým, že sa nemôže venovať obchodu aj jazdeniu kamiónmi, ako aj nepriaznivým zdravotným stavom. Nakoniec priznal nepravidelný minimálny príjem 700 eur mesačne. Za sledované obdobie rokov 2014 - 2016 otec nemal do 1. augusta 2014 vyplácané žiadne štátne dávky, nemocenské dávky. Do 10. apríla 2014 bol živnostník a jeho príjem predstavovalo nájomné za vozidlo v sume 350 eur v hrubom. Od 1. augusta 2014 mu bola priznaná dávka v hmotnej núdzi v sume 61,60 eura mesačne a od novembra 2014 do konca júla 2015 v sume 96,30 eura. Od 1. augusta 2015 mu bola dávka v hmotnej núdzi odobratá z dôvodu, že odišiel za prácou do Nórska, kde sa zdržiaval do 25. septembra 2015. Za toto obdobie nepreukázal žiaden príjem. Od 11. novembra 2015 je uznaný za invalidného s poklesom schopnosti vykonávať prácu oproti zdravej fyzickej osobe o 45%, jeho príjmom je invalidný dôchodok v sume 100,40 eura mesačne. Od 1. septembra 2016 do 30. novembra 2016 bol zamestnaný na 20 hodín týždenne a jeho čistý mesačný príjem za toto obdobie predstavoval sumu 181 eur. Vychádzal z § 78 ods. 1 a § 62 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o rodine“) a aplikáciou týchto ustanovení na zistený skutkový stav dospel k záveru, že je potrebné znížiť vyživovaciu povinnosť otca k deťom. Dôvodil tým, že nezistil u otca žiadny príjem, okrem dávky v hmotnej núdzi, dôchodku a minimálneho príjmu od zamestnávateľa za posledné dva mesiace pred rozhodnutím súdu, ktoré bolo skončené uplynutím doby, na ktorú bol pracovný pomer uzavretý. Otec nie je vlastníkom žiadneho nehnuteľného majetku, vlastní len motocykel. Nemá žiadne financie na účtoch. Aj napriek tomu si ale mohol dovoliť pobyt v trvaní dvoch mesiacov v Nórsku. Majetok, ktorý vlastnil, odpredal svojim príbuzným, ktorý je naďalej využívaný na vykonávanie živnosti jeho brata, ktorému vypomáha. Rovnako vypomáha aj svojim rodičom. Za výpomoc nemá príjem, ale brat mu poskytuje pôžičky. Je teda zrejmé, že otec v skutočnosti vykazuje minimálne príjmy, ale má dostatok financií a tým, že sa podieľa na prácach pre svojho brata ako i na výsledku jeho živnosti tým, že mu brat poskytuje peniaze formou pôžičiek bez povinnosti vrátenia, ide o skrytý príjem otca.

2. Proti predmetnému rozsudku súdu prvej inštancie podali otec a matka odvolania, o ktorých rozhodol Krajský súd v Žiline (ďalej len „odvolací súd“) v záhlaví označeným rozsudkom tak, že ho vo výroku o výživnom zmenil a určil výživné otca na E. v sume 200 eur, ktoré jej bude otec zasielať vždy do pätnásteho dňa toho ktorého mesiaca vopred, počnúc od 11. mája 2015, výživné na V. určil na sumu 150 eur mesačne, ktoré bude otec zasielať matke vždy do pätnásteho dňa toho ktorého mesiaca vopred, počnúc od 11. mája 2015. Návrh otca na zníženie výživného na E. a V. zamietol, výrok o zamietnutí návrhu otca na úpravu styku s V. potvrdil, výrok o úprave styku otca s E. zrušil a napokon rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania. V odôvodnení rozhodnutia pokiaľ ide o výživné uviedol, že u obidvoch detí v ich odôvodnených potrebách, ako aj na strane matky v jej možnostiach a schopnostiach došlo k takým podstatným zmenám pomerov v zmysle § 78 ods. 1 Zákona o rodine, ktoré odôvodňujú záver o opodstatnenosti návrhu matky na zvýšenie výživného. V čase posledného rozhodovania súdu bola E. žiačkou 5. ročníka Základnej školy v Nižnej, V. navštevovala predškolské zariadenie. V čase podania návrhu matky na zvýšenie výživného E. bola už študentkou strednej školy a V. navštevovala druhý stupeň základnej školy. Prestupom dieťaťa z nižšieho stupňa na vyšší stupeň školy úmerne vznikajú oprávnenému rodičovi zvýšené náklady nielen v zabezpečovaní bežných potrieb dieťaťa v danom veku, ale aj ostatných potrieb súvisiacich s kultúrnym, spoločenským a športovým vyžitím, súvisiacim tak so školskou dochádzkou, ako aj mimo nej. Okrem uvedeného, na strane matky v priebehu roku 2015 došlo k ukončeniu pracovného pomeru preukázateľne z dôvodu zhoršenia zdravotného stavu. Bola uznaná invalidnou s poklesom schopnosti vykonávať práce o viac ako 70 % oproti zdravej fyzickej osobe a bol jej priznaný invalidný dôchodok v sume 285,40 eura mesačne. Otec sa naopak domáhal zníženia výživného na základe tvrdenia, že nie je v jeho možnostiach a schopnostiach platiť ani doposiaľ určené výživné na základe posledného rozhodnutia súdu. Odvolací súd poukázal na konanie otca v minulosti, ktorý prevádzkal nadobudnuté majetkové hodnoty na svojich príbuzných, z ktorých bol (a v súčasnej dobe je aj naďalej) dosahovaný zisk. Podľa odvolacieho súdu je

potrebné túto skutočnosť vyhodnocovať aj v kontexte prípadných ďalších súdnych konaní o určenie jeho vyživovacej povinnosti do budúcnosti. Takýto postup pri prevode majetku bez uvedenia vážnych dôvodov nemôže znamenať, že tieto okolnosti budú mať dosah na výživu detí v ich neprospech. Navyše pokiaľ otec ukončil vykonávanie podnikateľskej činnosti v roku 2014 nepreukázal, že by k tomu došlo zo závažných dôvodov. Dospel preto k záveru, že návrh matky na zvýšenie výživného je dôvodný, pričom za primerané považoval zvýšenie výživného u plnoletej E. na sumu 200 eur mesačne a na maloletú V. na sumu 150 eur mesačne.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal otec dovolanie. Dovolanie odôvodnil dovolacím dôvodom podľa § 431 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „C. s. p.“ alebo „Civilný sporový poriadok“) tvrdiac, že súd prvej inštancie mu nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces [§ 420 písm. f) C. s. p.]. Porušenie práva na spravodlivý proces videl v tom, že odvolací súd dospel k vlastnému zisteniu skutkového stavu, na základe ktorého odlišne zhodnotil vykonané dôkazy a k zmene rozhodnutia pristúpil bez toho, aby vo veci vykonal dokazovanie. Rozhodnutie odvolacieho súdu považoval za nepreskúmateľné, pretože v ňom chýba uvedenie dôvodov vedúcich odvolací súd k zmene rozhodnutia súdu prvej inštancie. Nesúhlasil s výživným určeným na deti odvolacím súdom a opätovne poukazoval na skutočnosti odôvodňujúce zníženie výživného na ním požadovanú sumu. Na základe uvedeného potom žiadal, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „dovolací súd“ alebo „najvyšší súd“) rozsudok odvolacieho súdu vo výrokoch o výživnom a trovách konania zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, alternatívne ho zmenil a jeho návrhu na zníženie výživného vyhovel.

4. Matka a E. vo vyjadrení k dovolaniu otca uviedli, že rozhodnutie odvolacieho súdu považujú za zákonné, po vecnej i právnej stránke správne a dostatočne odôvodnené. V konaní súdu nevidia žiadne procesné pochybenie, ktorým by sa znemožnilo otcovi realizovať jeho procesné práva v takej miere, že by došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Mali za to, že súdy postupovali vecne správne, objektívne a nedošlo k žiadnym procesným vadám. Navrhli dovolanie otca preto odmietnuť.

5. Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny vo vyjadrení k dovolaniu otca uviedol, že dovolanie otca navrhuje zamietnuť.

6. Konanie o starostlivosti súdu o maloletých vrátane konania vo veciach výživného plnoletých osôb je s účinnosťou od 1. júla 2016 upravené Civilným mimosporovým poriadkom (zákon č. 161/2015 Z. z. - ďalej len „C. m. p.“ alebo „Civilný mimosporový poriadok“). Podľa § 2 ods. 1 C. m. p. platí, že na konania podľa tohto zákona sa použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak. Pretože Civilný mimosporový poriadok neustanovuje inak, Najvyšší súd Slovenskej republiky preskúmal prípustnosť dovolania podľa príslušných ustanovení Civilného sporového poriadku.

7. Najvyšší súd po zistení, že dovolanie podal v stanovenej lehote účastník konania, zastúpený v súlade s § 429 ods. 1 C. s. p., zaoberal sa bez nariadenia pojednávania jeho prípustnosťou a dospel k záveru, že dovolanie otca je potrebné ako neprípustné odmietnuť. Dovolací súd na stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 C. s. p.) uvádza nasledovné:

8. Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C. s. p.). Dovolanie treba preto považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami, ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (v tejto súv. por. napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012 a 7 Cdo 92/2012).

9. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú uvedené v ustanoveniach § 420 a § 421 C. s. p. V preskúmvanej veci otec odôvodňoval prípustnosť dovolania podľa § 420 písm.

f) C. s. p.

10. Podľa § 420 písm. f) C. s. p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces je treba rozumieť taký nesprávny postup súdu, ktorý sa prejavuje v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, vymykajúcich sa nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca. Podstatou tohto práva je zabezpečiť fyzickým a právnickým osobám možnosť domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty, ktoré im právny poriadok priznáva. Nesprávnym procesným postupom sa rozumie iba faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu. V zmysle § 420 písm. f) C. s. p. je teda relevantný taký nesprávny procesný postup, ktorý vylučuje stranu sporu z realizácie jej procesných oprávnení a ktorý marí možnosť jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 38/2015, 5 Cdo 201/2011, 6 Cdo 90/2012). Pre procesnú stranu z práva na spravodlivý súdny proces nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom (I. ÚS 50/04, II. ÚS 251/03, IV. ÚS 252/04).

11. Pokiaľ otec namietal, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu je nedostatočne odôvodnené, najvyšší súd predovšetkým pripomína, že právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorej súčasťou je aj právo strany sporu na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia, je jedným z aspektov práva na spravodlivý proces. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva totiž aj povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05). Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (napr. III. ÚS 107/07). Odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom konaní nemusí odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní, zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05). Treba zdôrazniť, že len výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje žiadne dôvody alebo neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť a súčasne aj dôvodnosť dovolania podľa § 420 písm. f) C. s. p.

12. Najvyšší súd po preskúmaní veci nezistil, že by v danej veci išlo o takýto extrémny prípad vybočenia z medzí ustanovenia § 393 ods. 2 C. s. p., ktorým by došlo k porušeniu práva otca na spravodlivý proces.

13. Dovoláním napádaný rozsudok totiž uvádza ako vo veci rozhodol súd prvej inštancie, obsah odvolaní a vyjadrení účastníkov konania, rozhodujúci skutkový stav, ako aj relevantné právne posúdenie. Z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu nevyplýva jednostrannosť, ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu. Odvolací súd dal dostatočnú odpoveď na zmenené pomery na strane detí, ako aj ich matky. Dostatočne uviedol, prečo za rozhodujúce považoval prevody majetkov otca a prečo táto skutočnosť mala relevanciu z hľadiska posúdenia opodstatnenosti návrhu matky na zvýšenie výživného. Otec preto nedôvodne argumentoval, že rozsudok odvolacieho súdu je nedostatočne odôvodnený; pričom za vadu konania v zmysle § 420 písm. f) C. s. p. v žiadnom prípade nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv otca.

14. Pokiaľ ide o námietky otca, že odvolací súd založil svoje rozhodnutie na iných skutkových zisteniach než súd prvej inštancie bez vykonaného dokazovania, treba mať na zreteli, že ak sa odvolací súd chcel odchýliť od skutkových zistení súdu prvej inštancie na základe bezprostredne pred ním vykonaných dôkazov, musí dokazovanie sám zopakovať a zadovážiť si tak rovnocenný podklad pre odlišné

hodnotenie dôkazov. Pokiaľ ale odvolací súd nevidí dôvod pre odklon od skutkových zistení súdu prvej inštancie, ale na báze zadováženej už dokazovaním vykonaným súdom prvej inštancie chce zdôrazniť ešte niektorú skutkovú okolnosť, nemusí dokazovanie zopakovať, prípadne doplniť. V danom prípade odvolací súd sa neodchýlil od skutkového stavu zisteného súdom prvej inštancie (vychádzal zo skutkového stavu zisteného súdom prvej inštancie) a otec ani neuviedol konkrétne skutkové okolnosti, ktoré mal posúdiť inak, než súd prvej inštancie. Pokiaľ otec namieta, že odvolací súd nesprávne prihliadol na majetkové prevody uskutočnené ním v minulosti, ide o okolnosť majúca relevanciu v rámci právneho posúdenia veci, teda zohľadnenia okolnosti majúcej význam pre aplikáciu § 78 ods. 1 Zákona o rodine. Aj ďalšie okolnosti, ktoré majú podľa jeho názoru odôvodňovať zníženie vyživovacej povinnosti, predstavujú právne posúdenie veci, ktorý dovolací dôvod otec v dovolaní neuplatnil. Procesnú vadu zmätočnosti nesprávne právne posúdenie veci nezakladá (R 24/2017).

15. So zreteľom na uvedené možno uzavrieť, že zo strany otca nebol preukázaný nesprávny procesný postup súdu, ktorým by bol vylúčený z uskutočňovania jemu patriacich procesných práv v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) C. s. p.

16. Najvyšší súd Slovenskej republiky so zreteľom na vyššie uvedené dôvody, dovolanie otca odmietol podľa § 447 písm. c) C. s. p.

17. Najvyšší súd Slovenskej republiky o náhrade trov dovolacieho konania rozhodol podľa § 52 C. m. p. v spojení s § 453 ods. 1 C. s. p. a vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

18. Toto uznesenie bolo prijaté senátom najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.